

Hannu Siltala
Rautatieläisten Liitto työehtosihteerinä
Hakaniemenranta 1
00530 Helsinki
040 5796306
hannu.siltala@rauti.fi
www.hannusiltala.com

1.5.2006

VAPPUPUHE JÄRVENPÄÄN VASEMMISTOLIITON VAPPUJUHALLAAN 1.5.2006 JÄRVENPÄÄ KÄVELYKATU JANNE PUNAINEN AUKIO

HYVÄT TOVERIT JA YSTÄVÄT ARVOISAT TYÖVÄEN VAPUN VIETTÄJÄT

Minulla lankesi mieluinen tehtävä juhlistaa Järvenpään Vasemmistoliiton Vappujuhlaa täällä kävelykatu Jannen Punaisella aukiolla. Jokainen meistä tietää, että työväen aatteen väri on punainen, niin on myös tämä vappupuheeni punainen. Tuon Järvenpään Vasemmistoliiton ja valtuustoryhmän tervehdyksen lisäksi myös Rautatieläisten Liiton tervehdyksen tähän juhlaan.

Rautateiden merkityksestä Järvenpäälle ja lähialueille

Meille rautatieläisille rautatiet edustavat **luonnollista elinverkostoa koko valtakunnalle**, kuin elämää ylläpitävää verisuonistoa ihmiselle. Järvenpää on vuosikymmenten aikana kasvanut rautateiden varteen ja rautatiet ovat edelleenkin tärkeä osa kaupungin elinvoiman ylläpitäjänä. Tämä rautateiden mukanaan tuoma kehitys antaa **uuden piristysruiskeen koko lähialueelle uuden Kerava-Lahti-oikoradan valmistumisen myötä**. Uskon näin viimeaikaisista aiheellisistä kriittisistä kannanotoista ja epäilevistä kirjoitteluista huolimatta.

Oikoradan **liikennetiheyden ongelmat ovat ratkaistavissa**, kun siihen etsitään **ennakkoluulottomasti uusia lähestymistapoja ja rahoitusmalleja**. **Oikorata edistää kestävästä kehitystä pääkaupunkiseudulla ja sen lähialueilla**. Kunnollisella ja tulevaisuuteen tähtäävällä yhdyskuntasuunnittelulla oikorata purkaa omalta osaltaan asumisen paineita pois pääkaupunkiseudulta. Nopeat ja riittävän tiheät henkilöliikenteen junavuorot houkuttelevat ihmisiä hankkimaan ja rakentamaan asuntoja oikoradan varrelta. Olemassa olevat ja tulevien rataväylien varret on hyödynnettävä asuntotuotantoon täysimääräisesti ennen kuin rakennellaan palveluiden järjestämisen aikapommeja pitkin metsiä Keski-Uudellamaalla.

Ei ole mitään mieltä, jättää liikennetiheyttä niin harvaksi, ettei se palvele nykyajan kiireisten ihmisten työ- ja asiointimatkojen tekoa luontevasti. Jotta ju-

navuoroja olisi riittävästi heti liikenteen avaamisesta lähtien, **tulisi valtioval-
lan tulla apuun muutaman vuoden ylimenokaudeksi**, kunnes asiakasmää-
rät ovat kasvaneet niin suureksi, että toiminta VR:lle operaattorina on pa-
remmin kannattavaa.

Kiperin kysymys on, **miten ratkaista Haarajoen aseman Järvenpään ase-
maa kalliimmat lippujen hinnat?** Vastaava tilanne on Saunakallion asemal-
la. VR ei liiketoimintaa harjoittavan yrityksenä ole valmis kantamaan taloudel-
lista vastuuta hintatariffien tarkistamisesta Haarajoella ja Saunakalliossa
alaspäin. Tilannetta kannattaisi VR:n tarkastella ennakkoluulottomasti ja näh-
dä oikoradan tuomat mahdollisuudet tosiasialliseen henkilöliikennevirtojen
kasvattamiseen. Järvenpäällä ei ole omia taloudellisia voimavaroja subven-
toida lippujen hintoja eikä tämän suuntainen kehitys muutenkaan ole toivotta-
vaa. Mielestäni tulisi löytää kaikkia osapuolia tyydyttävä kokonaisratkaisu,
jossa saman kaupungin sisälle jäävien liikennepaikkojen lippujen hinnat ovat
samat.

Rautatiepolitiikasta

Rautatieläisten Liitto on joutunut viime aikoina kantamaan **itseään suurem-
paa huolta** rautateiden kehityksestä ja tulevaisuudesta. Vuodesta vuoteen
samat teemat ovat esillä: **ratarahoituksen riittämättömyys**. Vaikka **kaikki
tulevaisuuden ennusmerkit** uusiutumattomien energiavarojen ehtymi-
sestä, energian hinnasta, ilmaston lämpenemisestä ja hiilidioksidipäästöistä,
liikenneturvallisuudesta ym. osoittavat, että satsaus rautatieliikenteeseen olisi
kaikkein järkevintä, ei se siltä valtiotalouden näkökulmasta näytä. Rahoitus on
pysyvästi ja pitkäaikaisesti saatavalla sellaiselle tasolle, että rataanfran rapis-
tumisen sijaan voidaan kehittää rataverkkoa.

**Rautatieläisten Liitto on huolissaan myös rautateiden turvallisuuskehi-
tyksestä.** Kilpailun edistämisen nimissä Ratahallintokeskus on antanut tänä
vuonna uudet ratatyöntekijöiden pätevyysvaatimukset, jotka entisestään ma-
daltavat ratatyöntekijöiden jo edellisellä kerralla madallettuja pätevyysvaati-
muksia. Uudet määräykset siirtävät vastuun pätevyyksien valvonnasta alan
yrittäjille pienimmästä suurimpaan.

Rautatieliikenteen kehittäminen

Joukkoliikenne on yleisesti hyväksyttävä asia. **Rautatieliikenteen puolesta
onkin mediaseksikästä puhua juhlapuheissa.** Tosiasialliset rautatieliiken-
teen puolestapuhujat ja vastuunkantajat ovat vähissä, kun rahaa käytännössä
pitäisi jakaa rautatieliikenteen kehittämiseksi. Rautatieläisten Liitto on voi-
makkaasti ottanut kantaa rautatieliikenteen kehittämisen puolesta.

Erityistä huolta on kannettu **vähäliikenteisten ratojen liikennöinnin puolesta**. VR:n suunnitelmat pohjoisessa Rovaniemi-Kemijärven yöjunaliikenteen lopettamiseksi on viimeisin kova päätös henkilöliikenteen supistamiseksi. Toimenpiteellä vaarannetaan luonnollisesti rautatieläisten työpaikkoja, mutta laajempaan merkityksenä on koko maakunnan matkailuelinkeinon suotuisan kehittymisen vaarantuminen. Rautatieläisten Liitto kritisoi erityisesti tapaa, jolla päätökset vähäliikenteisten ratojen liikennöinnin vähentämisestä tai kokonaan lakkauttamisesta tehdään VR:ssä ja Liikenne- ja viestintäministeriössä, ilman että matkustajilla ja henkilöstöllä olisi ennakolta mahdollisuuksia vaikuttaa asioihin. Rautatieläisten Liitto onkin edellyttänyt laajempia ja läpinäkyvämpiä laskelmia tilanteessa, jossa päätetään lopettaa yhteiskunnan peruspalveluja.

Kuntien palvelurakennemuutos ja Keski-Uusimaa

Keski-Uudellamaalla ehti kolme kuntaa ottaa varaslähdön ennakoissaan kuntien palvelurakennemuutosta nopeammin, mitä hallitus ehtii saada yhteiseksi esitykseen. Keravan ja Tuusulan valmistelemat salamyhkäiset liitoskaavailut saivat julkisuusmyllyn jälkeen kolmanneksi pyöräkseen Järvenpään. Luottamusta muihin kuntiin ei varmasti lisännyt se, että muut kuumakunannat jätettiin, kuin vaha heila tanssilavalle yksinään hämilleen, että mitenäs tässä nyt näin kävi.

Valtakunnan tasolla Sosiaalidemokraatit ja Keskustapuolue puhuvat palvelurakennemuutuksesta näennäisessä yksimielisyydestään toistensa ohi. Keskustapuolueen tukijalkoja ovat maaseudun pienet peruskunnat. Vahvana kuntapuolueena Keskusta ei ole valmis malleihin, joissa kuntien määrää vähennettäisiin. Tilalle ollaan rakentamassa palvelupiirimallia, joka pitkälti perustuisi tilaaja-tuottaja-malliin ja uusien hallintoportaiden synnyttämisen.

Vasemmistoliiton kannattaa **vahvoja itsenäisiä peruskuntia**, joiden koko tulisi olla elinkelpoisuuden varmistamiseksi vähintään **20 000 hengen luokkaa**. Verotusoikeus ja palveluiden tuottaminen on oltava kuntien omaan päättämään kuuluva. Ensisijaisesti on kehitettävä omia julkisia palveluja, joita voidaan täydentää silloin, kun se on tarkoituksenmukaista ulkopuolisilla palveluilla. Järvenpää muodostaa tähän malliin verrattuna sopivan suuruisen ja elinvoimaisen kuntayksikön, jolla ei lähitulevaisuudessa ole todellista tarvetta kuntaliitoksiin.

Kolmen kunnan yhdistymishaaveista – TRIO-malliin

Kun ei saatu pukua, niin kuntajohtajat esittelivät tuluskotelo. Kuntien yhdistymisen sijaan Järvenpään, Keravan ja Tuusulan kuntajohtajat esittivät ns. Triomallia, jonka perimmäinen ajatus on toimia tilaaja-tuottaja-mallin mukaisesti kolmen kunnan keskitettynä palvelujen organisoijana ja tilaajana. Tarkoi-

tuksena oli tuoda kokonaan uusi hallinnointimalli ja uusine päätöksentekoportaineen: valtuuskunta ja johtokunnat. **Tilaaaja-tuottaja-malli laajentaminen johtaisi vääjäämättä yhä enenevään kunnallisten palvelujen tuottamiseen yksityisillä.** Samalla kuntien työntekijöiden asema vaarantuisi ja tulevaisuus muuttuisi epävarmaksi.

Olen henkilökohtaisesti julkisesti kritisoinut TRIO-mallia mm. **sen byrokratiaa lisäävän ja demokratiaa kaventavan sisällön vuoksi.** Mallia yritettiin tuoda median säestämänä kuin käärmettä pyssyyn. Hätäisimmät päättäjät ehtivät jo pelkän esiselvityksen perusteella hehkuttaa mallin erinomaisuuden puolesta. Nyt näyttää kuitenkin siltä, että terve järki on voittamassa. Esimerkiksi juuri pidetyssä Tuusulan kunnallisseminaarissa ammuttiin malli alas. Keravankin päättäjät ovat ottamassa aikalisää asiassa. Toivottavasti Järvenpään seuraa Tuusulan päättäjien viisaita arvioita TRIOSTA. Ei pidä kuitenkaan mennä ojasta allikkoon ja kuvitella, että panemalla Kuumakunnat yhteen yhdeksi suurkunnaksi, kaikki ratkaistaan. Ei ole mitään todisteita siitä että Järvenpäättä suuremmat yksiköt olisivat tehokkaimpia.

Työelämän kehittämisestä

Yhteisvastuullinen työelämän kehittäminen on viime aikoina saanut aivan uuden ulottuvuuden lukuisten irtisanomisuutisten ja kokonaisten tehtaiden ja tuotantolinjojen lopettamisten vuoksi. Perustellusti voidaan kysyä, **ovatko kauniit puheet samassa veneessä olemisesta ja yhteisistä päämääristä, töiden kehittämisestä ym. pelkkiä korulauseista?** Ovatko yliopistojen ja korkeakoulujen työelämän kehittämisyksiköt pudonneet **yhteiskunnallisen kritiikkittömyytensä vuoksi** kelkasta? Tutkimustyössä keskitytään kehittämisen tuotteistamiseen ja tekniikkaan. Näillä ei työelämän epäsuhtaa vallasta ja direktio-oikeudesta ratkaista.

Työelämän kehittämiskonsultit tai ainakin niistä osa on löytänyt uuden aluevaltauksen, sielun hoidon. Nyt markkinoidaan yrityspappeja paikkaamaan yritysten voittojen maksimoinnin jättämiä haavoja yksilöiden sieluissa. Työelämän kehittämisessä tarvitaan uutta lähestymistapaa ja otetta myöntää kovat realiteetit: **pääoma ei tunne myötätunto eikä valtakunnan rajoja.** Yksi ratkaisu tähän on yksilöiden henkilökohtaisten oppimisvalmiuksien ja työmarkkinakelpoisuuden korkeana pitäminen koko työuran ajan.

Koulutusyhteiskunnasta osaamisyhteiskuntaan

Suomen pienenä maana on satsattava **määrän sijasta laatuun.** Pohja tälle luodaan jo peruskouluvaiheessa. Suomi onkin kansainvälisessä koululaisten oppimistulosvertailussa maailman kärkivaltio. Suomi on maa, jonka oppimishimmettä tullaan ihastelemaan maailman joka kolkalta. Aikoinaan tehty yle-

nen kaikille yhtäläinen varallisuudesta riippumaton peruskoulu-uudistus on onnistunut.

Lukion merkitys peruskoulunjälkeisenä yleissivistävänä koulutuksena on mielestäni saavuttanut suosiossaan lakipisteensä. Suurin osa ikäluokista jatkaa lukioon ja pienempi osa ammatillisiin opintoihin. **Ammatillisen koulutuksen arvostusta on nostettava**, on muistettava myös, että ammatillinen valinta ei ole enää umpiperä korkeampiin opintoihin. **Käytännön osajia tarvitaan** ja aikanaan jatko-opintoihin sellaista väkeä, joilla on näkemys ja kokemus käytännön työstä. **Olisi uskallettava harkita nykyistä enemmän yleissivistävien ja ammatillisten perusopintojen integroimista** paremmin vastaamaan työelämän tulevaisuuden jatkuvaa muutosta.

Työelämän urat eivät enää vuosiin ole olleet isältä-pojalle kestäviä. Mikään ei ole enää varmaa. Tästä konkreettisin esimerkki on varmana ja turvalisena pidetyn paperiteollisuuden viimeaikaiset irtisanomiset ja kokonaisen UMP:n Voikkaan tehtaan lopettaminen. Vastaavia esimerkkejä tehtaiden lopettamista ja tuotantolinjojen siirtämisestä halpatuotannon maihin saa lukea lähes viikoittain.

Nuorisoasteen lisäksi onkin kehitettävä aikuisten elinikäisiä koko työuran kestäviä ammatillisia koulutusmahdollisuuksia. Tälle on luotava selkeät pelisäännöt työelämässä ja tarvittava lainsäädäntö tueksi. Yhteistoimintalakia on uudistettava: rutiininomaisesta irtisanomisten ilmoitusmenettelylajista, on laki saatava sellaiseksi, että yritysten vastuuta työntekijöistään on lisättävä irtisanomistilanteissa ja muutostilanteissa. Sanktiot tuotannon siirtämisestä ulkomaille aiheutuvista irtisanomisista on saatava keskeisten eurooppalaisen kilpailijamaiden tasolle. Yritykset on lisäksi veloitettava takaamaan työntekijöille riittävät muuntokoulutusmahdollisuudet.

Pääasiassa aikuisille suunnattua **näyttötutkintotutkintojärjestelmää** on kehitettävä rinnan nuorisoasteen koulutusten kanssa. **Vanhoja tutkintoja on päivitettävä** ja kokonaan uusia tutkintoja on luotava aloille, joissa ei vielä asianmukaisia Opetushallituksen hyväksymiä virallisia tutkintoja. Ylipäänsä koko tutkintoprosessin laatua ja tutkintoon valmentavaa koulutusta on kehitettävä.

On luotava paremmat edellytykset pienille ja keskisuurille yrityksille olla mukana osana kolmikannan edellyttämää tutkintojen näyttöjen vastaanotto- ja arviointijärjestelmää. Tämä merkitsee riittävien korvausten maksamista sitoutumisesta näyttöjen vastaanottamiseen. Näyttötutkintojärjestelmä on saatava eri osapuolille kustannusvastaavaksi. Käytännön toteutuksen rahoituksessa on vielä liian paljon ns. vapaaehtoistoiminnan piirteitä.

Epätavalliset työsuhteet

Vasemmistoliitto suhtautuu kriittisesti pätkätöihin ja vuokratyöhön. Pätkätyöntekijöistä ja vuokratyöntekijöistä on tullut työmarkkinoiden heittopusseja vailla vakinaisen työsuhteen tuomaa työsuhteen turvaa ja vakinaisen työsuhteen antamaa turvallisuuden tunnetta omasta tulevaisuudesta. Työnantajat hakevat vuokratyön kautta usein halvempia sopimuksia, mitä alan omat työehtosopimukset edellyttävät. Vuokratyöntekijöitä käytetään vaikka työn luonne olisi toistaiseksi jatkuva eikä vain pelkkää ruuhkahuippujen tasausta.

Esimerkin voi hakea vaikka VR:n Hyvinkään konepajalta, jossa vuokratyötä tai alihankintaa tekevien määrä on monikymmenkertaistunut viimeisen puolentoista vuoden aikana. Ei ole kuin muuta vuosi aikaa siitä, kun VR lopetti pari konepajaa ja irtisanoi 600 työntekijää. Eivät työt ole mihinkään hävinneet, tosiasiallisesti näyttäisi siltä, että taustalla oli alan rakennemuutoksen valmistelu. Tämä sama kehitys on tunnetuin seurauksin lähtenyt nyt käyntiin paperiteollisuudessa.

Lainsäädäntöön on saatava muutoksia, joilla saadaan loppumaan työnantajien keinottelu pätkä- ja vuokratöillä. Myös työnantajien omaa vastuullisuutta tarjota vakituisia työsuhteita silloin, kun työn luonne on pysyvä, olisi lisättävä.

Kunnalliset palvelut ja verotus

Väestö vanhenee ja sen myötä erilaisten palvelujen kysyntä ikääntyvien kansalaisten joukossa kasvaa. Kunnat kamppailevat budjettiensa kanssa rahojen riittävydestä samaan aikaan, kun monien puolueiden tavoitteena on verojen laskeminen. On itsestään selvä, että hyvinvointivaltiota ei voi pitää yllä ilman riittävää verotusta. Yhtälön ratkaisemiseksi yritetään kuntien palveluja kilpailuttaa ja saada yksityisiltä markkinoilta tehoa kustannusten laskemiseksi. On ihmeellistä, miten se on mahdollista, kun ottaa huomioon, että yksityisten toimijoiden on saatava vielä riittävä tuotto sijoittamalleen pääomalle. Eikö edullisempaa olisi kuntien omien tuotantojen kehittäminen ja yhteistyön lisääminen palvelujen tuottamisessa.

Kokoomus ja elinkeinoelämä peräänkuuluttavat tasaveromallia, joka suosii suurituloisia. Verotuotto jäisi entistä pienemmäksi. Sosiaalidemokraatit esittävät kuntien oman verotusoikeuden laajentamista, mikä merkitsisi käytännössä heikommassa asemassa olevien kuntien joutumista entistä huonompaan asemaan ja tasaverotukseen perustuvan verotuksen lisääntymistä entisestään.

Veropohja on laajennettavissa muuttamalla pääomaverotusta sellaiseksi, että siitä joudutaan maksamaan myös kunnallisveroa. Keplottelu ja verojen kierto saadaan samalla vähenemään.

Sota ja rauha

Pidin kolme vuotta sitten vappupuheen Riihimäellä. Ajat eivät ole paljon siitä muuttuneet. Silloin oli Irakin sota pahimmillaan. Kritisoin puheessani voimakkaasti Yhdysvaltain ja sen liittolaisten valloituspolitiikkaa. Irak valloitettiin, mutta tilanne ei ole ainakaan Irakilaisten näkökulmasta yhtään parempi. Amerikkalaisia sotilaitakin on tuotu ruumispusseissa kotimaahansa 2500. Kymmenet tuhannet ihmiset ovat ilman mitään pysyvää toivetta rauhasta sotaseikkailun seurauksen menettäneet henkensä. Maailmanpoliisina USA tähyilee uudelle suunnalle Iraniin. Aloittamalla hyökkäyksen Iraniin tilanne lähidässä pahenisi entisestään ja sen seuraukset olisivat inhimilliseltä kannalta tuhoisat. Mihin kaikkeen samanlaiseen seikkailupolitiikkaan poikamme ja tyttäremme voisivatkaan joutua, jos olisimme NATON jäseniä.

Suomea ollaan kuin itsestään selvänä asiana ja vääjäämättömästi vastoi kansan enemmistön mielipidettä viemässä NATOON. Kansanedustaja Risto Kuisma vaatii pikaista liittymistä NATOON ja tuskailee NATOinnossaan maamme johtoa nöyristelystä kansalaismielipiteen edessä. En ihmettele, vaikka porvaripuolueista löytyy NATON kannattajia, mutta minulle on käsittämätöntä, että veljestyöväenpuolueesta sosiaalidemokraateista löytyy NATOintoilijoita enemmänkin.

Valtakunta valmistautuu 18.3.2007 pidettäviin eduskuntavaaleihin. Silloin meillä on mahdollisuus muuttaa politiikan suuntaa. Meidän on toisin kuin kansanedustaja Kuisman syytä olla kansalaismielipiteen edessä nöyriä ja kuunnella suurella sydämellä sen punaista ääntä.

Lopuksi haluan kiittää mielenkiinnosta ja toivottaa kaikille hyvää Vappupäivän jatkoa.